

ЧОМУ ДИТИНА КРАДЕ? ...

Що таке дитяче злодійство?

- Усвідомлене чи несвідоме порушення кордонів інших людей.
- Нелегальне вторгнення в їх простір і присвоєння собі їх власності.
- Спосіб сказати нам, дорослим, про якесь своє неблагополуччя.
- Симптом сім'ї.
- Спосіб впоратися з наслідками якийсь травми.
- Можливість отримати те, що іншим способом не одержати.

На що варто звернути увагу?

- У кого (у якого члена сім'ї або шкільної системи) – дитина краде, тому і направлено послання дитини.
- Що саме вона бере і на що витрачає крадені гроші? Це вкаже на якийсь дефіцит, виражений символічно.
- Як давно вона це робить? Якщо давно, то сім'я має деяку «сліпоту», старанно не помічає труднощів, боїться з ними мати справу. Це спосіб дитини «відкрити очі» системі.

Які часті причини такої поведінки?

- У сім'ї немає чітких меж, що можна і не можна для всіх членів сім'ї, включаючи дорослих.
- Дорослі самі часто і нелегально порушують кордони дитини.
- Дитина була чогось позбавлена: дитина в дитбудинку, прийомна дитина, якимось іншим чином покинута дорослими дитина.
- У родині дуже строгі правила, і дитина зовсім позбавлена можливості задовольняти деякі свої потреби – легальним чином отримати те, що потрібно, неможливо.
- У сім'ї і у дитини не сформовані, плутаються поняття «своє» і «чуже». Дитину не навчили просити і домовлятися.
- У дитини сформувалася серйозна залежність – ігрова, алкогольна, наркотична, що теж є порушенням функціонування сімейної системи.

Чого не варто робити в разі виявлення крадіжки?

1. **Робити вигляд, що нічого не сталося.**
Чому? Важливо назвати речі своїми іменами і сказати: *«Ти взяв у мами гроші, це злодійство. Так чинити не можна. Це злочин».*
2. **Оголошувати дитину злодієм.** Вона – дитина, яка скоїла крадіжку. Це вчинок, який є сигналом для сім'ї, правильніше відреагувати так: *«Ти вчинив справді погано».* **Чому?** У більшості випадків це неусвідомлений вибір дитини. До нього неприйнятна кримінальна чи адміністративна відповідальність (до 14 років). За крадіжку дитини перед законом відповідають батьки, оскільки вони і є тими, хто цьому побічно сприяв.
3. **Карати дитину більше, ніж заслуговує її вчинок.** **Чому?** У надмірному покаранні батьки часто всю відповідальність за вчинок перекладають на дитину і не несуть свою. Цим вони вчать дитину того ж – як не нести відповідальність за вчинене. Доросла позиція: *«Нам разом треба розібратися, чому це сталося».*
4. **Залишати подія без наслідків.** **Чому?** У здорової дитини є моральні орієнтири. Якщо вона не понесла розумне покарання і якимось чином не відшкодувала завдані збитки – в рамках своїх можливостей, вона може довго і сильно відчувати себе винуватою. Що може сказати дорослий: *«Таке буває, ми всі робимо помилки, часто через незнання або через те, що не подумали про наслідки. Давай подумаємо, як ти можеш відшкодувати збиток, який ти завдав цим вчинком».*

5. **Посилено соромити дитину.** Чому? Викриття вчинку і його наслідки вже в значній мірі пробуджують сором. Коли дитину батьки занадто соромлять, вони таким способом звільняється від власного сорому і відповідальності за подію і «завантажують» ним іншого. Так проявляється небажання допомагати дитині в тому, що допоможе зрозуміти причини вчинку, і бажання просто залякати або засоромити (виникає «щоб не кортіло надалі»). Від цього симптом йде всередину, і дитина просто краще приховує наслідки крадіжки, або симптом перетворюється в інший.
6. **Звинувачувати в усьому тільки дитину. Чому?** Велика частина відповідальності належить сім'ї, дорослих. Важливо виділити, де чия вина. Батькам добре б взяти відповідальність за власні дисфункціональні порушення, за порушення кордонів і несформованість адекватних норм і правил, тобто за причини вчинку. Дитина бере відповідальність за сам факт вчинення вчинку.
7. **Обмежуватися тільки покаранням, прісоромлюванням або залякуванням. Чому?** Це симптом певного неблагополуччя, і в ньому варто розібратися всією сім'єю або з допомогою психолога.
8. **Думати, що тепер це назавжди «зіпсована» дитина і їй не можна довіряти. Чому?** Якщо будете ставитися до цього як проблеми і всі разом її вирішите, то те, що сталося буде просто епізодом з його життя, складною подією, в якому його родина прийшла йому на допомогу. Якщо ви будете думати, що у всьому винен ваш «поганий» дитина, він може і далі несвідомо підтверджувати це виданий ярлик.

Як вчинити, якщо ви виявили у дитини речі, які не купували, або пропажу грошей?

1. Поцікавитися звідки речі, чиї, за яких обставин опинилися у дитини.
2. Сказати, що ви виявили пропажу грошей і вважаєте, що взяла їх дитина.
3. У разі виявлення крадіжки заспокоїтися і не панікувати.
4. Запитати, чи усвідомлює дитина, що вона зробила серйозний вчинок.
5. Назвати це крадіжкою, порушенням чужих кордонів, правил і закону.
6. Сказати, що з цим потрібно розібратися всім сім'ї.
7. Пропрацювати власні почуття – шок, розчарування, сором, злість, страх, тривогу.
8. Обговорити наслідки крадіжки і відшкодування збитку.
9. Розібратися з причинами.
10. Допомогти дитині організувати відшкодування збитку – можливо, спільно з сім'єю.

Як зайнятися профілактикою дитячого злодійства?

1. **Коректно поводитися з межами всіх членів сім'ї** («Це іграшки Іванка, ти не можеш їх брати, якщо він тобі не дозволяє», «Якщо ти хочеш взяти, тобі потрібно попросити»). Відповідно, якщо ви, дорослі, берете щось у вашої дитини, ви також питаєте. Без дозволу ви не залазите в її портфель, щоденники, сторінки в мережах, пошту. Особливо, якщо дитина не хоче вас туди пускати. Ідея «я просто хочу переконатися, що у нього все в порядку» не є підставою. Якщо ви це робите з цієї причини, значить, у вас вже є проблеми. Ваша дитина вам не довіряє, і ви для того, щоб вгамувати свою батьківську тривогу, порушуєте кордони своєї дитини, чим вчите її тому ж самому.
2. **Відкрито обговорювати складнощі в сім'ї.** «Давай бабусі не скажемо, а то вона засмутиться», «Тільки не кажи татові, він розсердиться» – якщо ви самі щось приховуєте, то ви вчите дитину приховувати і робити щось нелегально.
3. **Дати дитині можливість отримувати вашу увагу, включеність і задовольняти важливі для неї потреби.** Якщо ви не звертаєте уваги на саму дитину, і вона цікавить вас тільки функціонально – чи зробила уроки, чи помила підлогу, чи

сходила на музику, то дитина буде шукати можливості залучити вас в свої проблеми.

4. Дитина бажано повинна зустрічатися з тим, що: їй ідуть назустріч і дають те, що вона просить; відмовляють, але вона може пояснити, як важливо їй те, що вона хоче, і домовитися; відмовляють, і їй доведеться прийняти цю відмову, бажано при цьому розділити її почуття. Якщо немає ніякої можливості отримувати те, що дуже потрібно, психіка завжди шукає обхідні шляхи.
5. **Допомагати в подоланні минулих травм.** Отримана навіть в ранньому дитинстві травма – дитина може про це не пам'ятати – без пропрацювання залишається в несвідомому дитини і може розіграватися при якихось обставинах для того, щоб на неї звернули увагу і допомогли цю травму пропрацювати і закрити.
6. **Важливо – що б не трапалося, діти та інші члени сім'ї не повинні піддаватися насильству, презирству, «вигнанню»:** «Все, ти не наша дочка тепер, йди!». Все це тільки підсилює травму. Ви – сім'я, і ви – дорослі, і ваше завдання допомогти тому, хто тільки починає жити.